

POSTANOWIENIE

6 marca 2026 r.

Sąd Najwyższy w Izbie Cywilnej w składzie:

SSN Agnieszka Piotrowska

na posiedzeniu niejawnym 6 marca 2026 r. w Warszawie
w sprawie z powództwa C. spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w P.
przeciwko Bank spółce akcyjnej w W.
o zapłatę,
na skutek wystąpienia przez Sąd Rejonowy dla Warszawy-Woli w Warszawie
postanowieniem z 17 lutego 2026 r., I C 646/26,
o przekazanie do sądu równorzędnego,

**odmawia przekazania sprawy innemu Sądowi
równorzędnemu.**

UZASADNIENIE

Postanowieniem z 17 lutego 2026 r. Sąd Rejonowy dla Warszawy-Woli w Warszawie, w sprawie z powództwa C. sp. z o.o. z siedzibą w P. przeciwko Bank spółce akcyjnej z siedzibą w W. o zapłatę kwoty wynikającej z zastosowania sankcji kredytu darmowego, przedstawił Sądowi Najwyższemu tę sprawę w celu rozważenia przekazania jej do innego sądu rejonowego z uwagi na dobro wymiaru sprawiedliwości.

W uzasadnieniu orzeczenia Sąd podniósł, że przedmiotowa sprawa została mu przekazana do rozpoznania, jak sądowi właściwemu ze względu na siedzibę pozwanego (art. 30 k.p.c.), postanowieniem Sądu Rejonowego Poznań - Nowe

Miasto i Wilda w Poznaniu z 27 czerwca 2025 r. Postanowienie to zostało jednak wydane, zdaniem Sądu występującego, z naruszeniem art. 37² k.p.c. Powodowa spółka wniosła bowiem pozew do Sądu Rejonowego Poznań - Nowe Miasto i Wilda w Poznaniu, dokonując wyboru sądu, przed którym sprawa ma się toczyć i nie dopuściła się nadużycia prawa procesowego (art.4¹ k.p.c.).

Sąd Rejonowy dla Warszawy-Woli w Warszawie stwierdził, że jest związany wskazanym wyżej postanowieniem z 27 czerwca 2025 r., ale jest ono błędne, stąd zdecydował o zwróceniu się do Sądu Najwyższego z wnioskiem opartym o art. 44¹ k.p.c. w celu rozważenia przekazania tej sprawy przez Sąd Najwyższy do rozpoznania przez Sąd Rejonowy Poznań - Nowe Miasto i Wilda w Poznaniu ze względu na dobro wymiaru sprawiedliwości. W ocenie Sądu występującego, rozpoznanie przez niego tej sprawy spowoduje naruszenie konstytucyjnego i konwencyjnego prawa powoda do rzetelnego procesu, którego jedną z gwarancji jest rozpoznanie sprawy przez właściwy sąd.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Artykuł 44¹ § 1 k.p.c. pozwala Sądowi Najwyższemu na przekazanie sprawy do rozpoznania innemu sądowi równorzędnemu, jeżeli wymaga tego dobro wymiaru sprawiedliwości, w szczególności względ na społeczne postrzeganie sądu jako organu bezstronnego. Przepis ten ma charakter wyjątkowy i stanowi odstępstwo od konstytucyjnej zasady prawa do rozpoznania sprawy przez sąd właściwy (art. 45 ust. 1 Konstytucji RP) oraz od ustawowych reguł właściwości określonych w art. 15-42 k.p.c. Z tego względu podlega wykładni ścisłej i nie może być stosowany w sposób prowadzący do obejścia ustawowych zasad właściwości ani zastępować środków prawnych służących kontroli czynności sądu, w tym postanowień o przekazaniu sprawy. Przesłanka „dobra wymiaru sprawiedliwości” ma charakter oceny i wiąże się z koniecznością zapewnienia rozpoznania sprawy w sposób bezstronny, w sprawiedliwym i rzetelnym postępowaniu, którego celem jest wydanie merytorycznie prawidłowego orzeczenia. Nie chodzi tylko o wewnętrzny aspekt bezstronności sądu, tj. subiektywną swobodę orzekania

i związaną z nią zdolność sądu do obiektywnego rozpoznania sprawy, lecz także, na co akcent kładzie brzmienie art. 44¹ k.p.c., aspekt zewnętrzny, a zatem to, czy okoliczności sprawy mogą wytworzyć w opinii publicznej przekonanie o braku warunków do bezstronnego rozpoznania sprawy (zob. postanowienie Sądu Najwyższego z 29 stycznia 2026 r., III CO 1514/25 i z 12 grudnia 2025 r., III CO 1379/25). Nie jest to wartość samoistna, lecz instrumentalna - służy zapewnieniu rzetelnego procesu oraz ochronie zaufania do sądów. Nie może być utożsamiane ani z interesem stron, ani z dobrem organizacyjnym sądu, ani z samą sprawnością postępowania. Elementy te mogą być brane pod uwagę jedynie pomocniczo i nie mają charakteru dominującego. W orzecznictwie Sądu Najwyższego wskazuje się, że przesłanka „dobra wymiaru sprawiedliwości” obejmuje sytuacje szczególne, w których rozpoznanie sprawy przez sąd właściwy jest obiektywnie niemożliwe albo mogłoby budzić uzasadnione wątpliwości co do jego bezstronności. Przesłanka „dobra wymiaru sprawiedliwości” przewidziana w art. 44¹ k.p.c. może zostać uznana za spełnioną jedynie wówczas, gdy sąd występujący wykaże istnienie konkretnych, obiektywnych i nieusuwalnych przeszkód uniemożliwiających rozpoznanie sprawy przez sąd właściwy albo gdy zachodzą uzasadnione wątpliwości co do jego bezstronności w jakiegokolwiek obsadzie sędziów orzekających w tym sądzie. W pozostałych przypadkach ingerencja w ustawowe zasady właściwości sądu nie jest dopuszczalna (por. m.in. postanowienie Sądu Najwyższego z 12 grudnia 2025 r., III CO 1379/25).

Ze względu na argumenty wskazane przez Sąd Rejonowy dla Warszawy-Woli w Warszawie, uzasadniające wniosek o przekazanie sprawy przez Sąd Najwyższy innemu sądowi równorzędnemu z uwagi na dobro wymiaru sprawiedliwości należy wskazać, że art. 44¹ § 1 k.p.c. nie może być też wykorzystywany do korygowania ewentualnych uchybień procesowych w toku postępowania lub usuwania skutków prawomocnych rozstrzygnięć, ewentualnie zastępowania środków zaskarżenia. W szczególności przepis ten nie służy ponownemu badaniu prawidłowości postanowień o przekazaniu sprawy między

sądami równorzędnymi, gdyż prowadziłoby to do obejścia art. 200 § 2 k.p.c. i naruszenia zasady związania sądu, któremu sprawę przekazano. Odwołanie się do art. 2 oraz art. 45 ust. 1 Konstytucji RP, gwarantujących prawo do sądu i pewność prawa, nie zmienia zakresu zastosowania art. 44¹ § 1 k.p.c. Prawo do rozpoznania sprawy przez sąd właściwy ma charakter procesowy i jego realizacja podlega kontroli w drodze środków zaskarżenia. Nie może ono stanowić podstawy do pomijania skutków prawomocnego postanowienia o przekazaniu sprawy ani do korygowania zaniechać stron w zakresie korzystania z przysługujących im środków prawnych umożliwiających kontrolę zasadności przekazania sprawy pomiędzy sądami równorzędnymi. Przedstawione przez Sąd występujący wywody kwestionują, w istocie, zasadność postanowienia Sądu Rejonowego Poznań - Nowe Miasto i Wilda w Poznaniu z 27 czerwca 2025 r. o przekazaniu sprawy, w szczególności dokonaną przez ten Sąd wykładnię art. 37¹ k.p.c., co nie jest dopuszczalne ani skuteczne przy rozpoznawaniu przez Sąd Najwyższy wniosku na podstawie art. 44¹ k.p.c., ponieważ ten ostatni przepis nie służy, jak to już akcentowano, korekcie jakichkolwiek decyzji procesowych. Instrumentem kontroli prawidłowości przekazania sprawy między sądami równorzędnymi w oparciu o art. 200 § 1⁴ k.p.c. jest zażalenie zainteresowanej strony postępowania do sądu drugiej instancji (art. 391 § 1 pkt 4 k.p.c.).

W tym stanie rzeczy orzeczono, jak w sentencji.

Agnieszka Piotrowska

(A.D.)

[SOP]